

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2016 m. liepos 7 d.¹

Byla C-301/15

**Marc Soulier,
Sara Doke
prieš**

**Ministre de la Culture et de la Communication,
Premier ministre**

(Conseil d'État (Prancūzija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2001/29/EB — Autorių teisės ir gretutinės teisės — Išimtinė atgaminimo teisė — 2 straipsnis — Viešo paskelbimo teisė — 3 straipsnis — Išimtytis ir apribojimai — 5 straipsnis — Nacionalinės teisės aktai, kuriais kolektyvinio teisių administravimo asociacijai pavedama įgyvendinti teisę naudoti knygas, kurios neplatinašios siekiant parduoti — Autorių ar jų teisių perėmėjų teisė prieštarauti“

I – Įžanga

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą (jį *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikė 2015 m. birželio 19 d.) susijęs su 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo² 2 ir 5 straipsnių išaiškinimu.
2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Marc Soulier ir Sara Doke ginčą su *ministre de la Culture et de la Communication* (kultūros ir komunikacijų ministras) ir *Premier ministre* (ministras pirmininkas) dėl 2013 m. vasario 27 d. *décret no 2013-182, du 27 février 2013, portant application des articles L.134-1 à L.134-9 du code de la propriété intellectuelle et relatif à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle*³ (Dekretas Nr. 2013-182 dėl Intelektinės nuosavybės kodekso L.134-1–L.134-9 straipsnių įgyvendinimo ir XX a. neplatinašios knygų naudojimo skaitmenine forma) (toliau – ginčijamas dekretas) teisėtumo.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230.

3 — 2013 m. kovo 1 d. JORF, p. 3835. Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad Įstatymas dėl neplatinašios knygų susijęs su Prancūzijoje nuo 1900 m. sausio 1 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d. išleistomis knygomis.

II – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

3. Direktyvos 2001/29 2 straipsnis „Atgaminimo teisė“ suformuluotas taip:

„Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies:

a) autoriams – savo kūrinius;

<...>“

4. Minėtos direktyvos 3 straipsnio „Teisė viešai paskelbti kūrinius ir teisė kitus [saugomus] objektus padaryti viešai prieinamus“, be kita ko, 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

<...>

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos teisės nebus išnaudotos jokių šiame straipsnyje nustatytu viešo paskelbimo ar padarymo viešai prieinamo veiksmu.“

5. Šios direktyvos 4 straipsnyje „Platinimo teisė“ nustatyta:

„1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais.

2. Kūrinio originalo ar kopijų platinimo teisė nėra laikoma išnaudota Bendrijoje, išskyrus tuos atvejus, kai teisių turėtojas Bendrijoje pirmą kartą tą objektą parduoda ar kitaip perleidžia jo nuosavybę arba tai daroma jo sutikimu.“

6. Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje „Išimties ir apribojimai“, visų pirma 2 dalyje, nustatyta, kad šioje dalyje išvardytais atvejais valstybės narės turi teisę numatyti įvairias 2 straipsnyje numatytos atgaminimo teisės išimtis ir apribojimus.

7. To straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad šioje dalyje išvardytais atvejais valstybės narės turi teisę numatyti įvairias 2 ir 3 dalyse numatytos atgaminimo ir paskelbimo teisės išimtis.

8. Be to, minėto straipsnio 5 dalyje nurodyta:

„Šio straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalyse nustatytos išimties ir apribojimai taikomi tik tam tikrais specialiais atvejais, kurie neprieštarauja įprastiniam kūrinio ar kito objekto naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų teisių turėtojų interesų.“

B – Prancūzijos teisė

Įstatymas dėl neplatinamų knygų

9. 2012 m. kovo 1 d. *loi no 2012-287, du 1er mars 2012, relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle* (Įstatymas Nr. 2012-287 dėl neplatinamų XX a. knygų naudojimo skaitmenine forma (2012 m. kovo 2 d. JORF Nr. 53, p. 3986, toliau – Įstatymas dėl neplatinamų knygų) buvo papildyta Intelektinės nuosavybės kodekso pirmos dalies I knygos III antraštinė dalis, susijusi su naudojimusi autorių teisėmis, IV skyriumi „Specialiosios nuostatos, susijusios su neplatinamų knygų naudojimu skaitmenine forma“, kuriame buvo įrašyti šio kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsniai. Kai kurie iš šių straipsnių vėliau buvo iš dalies pakeisti arba panaikinti 2015 m. vasario 20 d. *loi no 2015-195, du 20 février 2015, portant diverses dispositions d'adaptation au droit de l'Union européenne dans les domaines de la propriété littéraire et artistique et du patrimoine culturel* (Įstatymas Nr. 2015-195 dėl įvairių pritaikymo prie Europos Sąjungos teisės nuostatų literatūros ir meno kūrinių nuosavybės ir kultūrinio paveldo srityse) (2015 m. vasario 22 d. JORF Nr. 45, p. 3294).

10. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsniai minėtais dviem įstatymais suformuluoti taip:

„L. 134-1 straipsnis

Pagal šį skyrių neplatinama knyga – tai Prancūzijoje iki 2001 m. sausio 1 d. išleista knyga, kurios leidėjas daugiau nebeplatina siekdamas parduoti ir kuri dabar nėra leidžiama nei spausdinta, nei skaitmenine forma.

L. 134-2 straipsnis

Sukuriama vieša duomenų bazė, kuria laisvai ir nemokamai leidžia naudotis Viešo skelbimo internetu tarnyba, registruojanti neplatinamas knygas. *Bibliothèque nationale de France* (Prancūzijos nacionalinė biblioteka) užtikrina, kad ši duomenų bazė būtų sukurta, atnaujinama ir kad joje būtų įrašyti L. 134-4, L. 134-5 ir L. 134-6 straipsniuose nurodyti duomenys.

<...>

L. 134-3 straipsnis

I. Jeigu knyga yra įtraukta į L. 134-2 straipsnyje numatytą duomenų bazę ilgiau nei šešis mėnesius, teisę leisti ją atgaminti ir pateikti skaitmenine forma įgyvendina autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo organizacija, kuriai taikoma šios dalies III knygos II antraštinė dalis ir kurią šiuo tikslu patvirtino už kultūrą atsakingas ministras.

Išskyrus L. 134-5 straipsnio trečioje pastraipoje numatytus atvejus, atgaminti ir pateikti knyga skaitmenine forma už atlygį neišimtinu pagrindu leidžiama ribotą penkerių metų laikotarpį, kuris gali būti pratęstas.II. Patvirtintos organizacijos turi teisę kreiptis į teismą siekdamas apginti teises, už kurias jos yra atsakingos.III. I antraštinėje dalyje numatytas patvirtinimas suteikiamas atsižvelgiant į:

<...>

2) lygų atstovavimą autoriams ir leidėjams tarp savo narių ir valdymo organuose;

<...>

- 5) gautų sumų paskirstymą teisių perėmėjams reglamentuojančių taisyklių teisingą pobūdį, nesvarbu, ar šie teisių perėmėjai yra leidybos sutarties šalis. Knygos autoriaus (-ių) gauta suma negali būti mažesnė už leidėjo gautas sumas;
- 6) įrodinėjimo priemones, kurias organizacija siūlo pasitelkti siekiant nustatyti teisių turėtojų tapatybę ir juos surasti, kad būtų paskirstytos gautos sumos;

<...>

L. 134-4 straipsnis

I. Neplatinamos knygos autorius arba leidėjas, turintis teisę atgaminti šią knygą spausdinta forma, gali prieštarauti, kad patvirtinta autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacija pasinaudotų L. 134-3 straipsnio I antraštinės dalies pirmoje pastraipoje nurodyta teise duoti leidimą. Šis prieštaravimas raštu pateikiamas L. 134-2 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytai asociacijai ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo atitinkamos knygos įtraukimo į toje pat pastraipoje nurodytą duomenų bazę.

Apie šį prieštaravimą nurodoma L. 134-2 straipsnyje minėtoje duomenų bazėje.

Pasibaigus šios I antraštinės dalies pirmoje pastraipoje nurodytam laikotarpiui neplatinamos knygos autorius gali prieštarauti šios knygos atgaminimo ar pateikimo teisės įgyvendinimui, jeigu nusprendžia, kad šios knygos atgaminimas arba pateikimas gali pažeisti jo garbę ar gerą vardą. Ši teisė įgyvendinama be kompensacijos. II. Leidėjas, pranešęs apie savo prieštaravimą šio straipsnio I antraštinės dalies pirmoje pastraipoje numatytais sąlygomis, turi per dvejus metus nuo šio pranešimo naudoti atitinkamą neplatinamą knygą. Pagal L.134-3 straipsnį jis turi patvirtintai asociacijai pateikti visus knygos faktinio naudojimo įrodymus. Jeigu per nustatytą terminą knyga nenaudojama, L. 134-2 straipsnyje nurodytos duomenų bazės įrašas apie prieštaravimą panaikinamas ir teisė leisti knygos atgaminimą ir pateikimą skaitmenine forma įgyvendinama L. 134-3 straipsnio I antraštinės dalies antroje pastraipoje numatytais sąlygomis.

<...>

L. 134-5 straipsnis

Jeigu pasibaigus L. 134-4 straipsnio I antraštinėje dalyje numatytam terminui autorius arba leidėjas nepateikia prieštaravimo, autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacija siūlo leisti atgaminti ir pateikti neplatinamą knygą skaitmenine forma leidėjui, turinčiam teisę atgaminti šią knygą spausdinta forma.

<...>

Pirmoje pastraipoje nurodytą naudojimo leidimą išimtinu pagrindu dešimties metų laikotarpiui, kuris gali būti implicitiškai pratęstas, išduoda autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacija.

<...>

Jeigu autorius, kuris turi pateikti visus įrodymus, kad šis leidėjas neturi knygos atgaminimo spausdinta forma teisės, nepateikia prieštaravimo, leidėjas, pranešęs apie savo sprendimą dėl sutikimo, per trejus metus nuo šio pranešimo privalo naudoti atitinkamą neplatinamą knygą. Jis turi šiai asociacijai pateikti visus faktinio šios knygos naudojimo įrodymus.

Jeigu nėra sutinkama su šio straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytu pasiūlymu arba jeigu per šio straipsnio penktoje pastraipoje nurodytą laikotarpį knyga nenaudojama, autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacija leidžia atgaminti ir pateikti knygą skaitmenine forma L. 134-3 straipsnio I antraštinės dalies antroje pastraipoje numatytomis sąlygomis.

<...>

L. 134-6 straipsnis

Autorius ir leidėjas, turintys teisę atgaminti neplatinamą knygą spausdinta forma, bet kada kartu praneša L. 134-3 straipsnyje nurodytai autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijai apie savo sprendimą atšaukti teisę leisti atgaminti ir pateikti minėtą knygą skaitmenine forma.

Neplatinamos knygos autorius gali bet kada nuspręsti atšaukti L. 134-3 straipsnyje nurodytos autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijos teisę leisti atgaminti ir pateikti knygą skaitmenine forma, jeigu jis pateikia įrodymus, kad yra vienintelis L. 134-3 straipsnyje apibrėžtų teisių turėtojas. Jis praneša apie šį sprendimą minėtai asociacijai.

<...>

Leidėjas, pranešęs apie savo sprendimą šio straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytomis sąlygomis, privalo naudoti atitinkamą knygą aštuoniolika mėnesių nuo šio pranešimo. Jis turi pateikti autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijai visus faktinio knygos naudojimo įrodymus.

Asociacija visiems naudotojams, kuriems ji suteikė leidimą naudoti atitinkamą knygą, praneša apie pirmose dviuose šio straipsnio pastraipose nurodytus sprendimus. Teisių perėmėjai negali prieštarauti prieš pateikiant pranešimą pradėtam tolesniam minėtos knygos naudojimui likusį L. 134-3 straipsnio I antraštinės dalies antroje pastraipoje arba L. 134-5 straipsnio trečioje pastraipoje nurodyto leidimo laikotarpį, kuris negali trukti ilgiau kaip penkerius metus, nesuteikiant išimtinės teisės.

L. 134-7 straipsnis

Šio skyriaus taikymo tvarka, visų pirma galimybės naudotis L. 134-2 straipsnyje nurodyta duomenų baze tvarka, surinktų duomenų pobūdis ir forma bei tinkamiausios viešinimo priemonės siekiant užtikrinti geriausią teisių perėmėjų informavimą bei L. 134-3 straipsnyje numatyto autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijų patvirtinimo ir šio patvirtinimo atšaukimo sąlygos patikslinamos *Conseil d'État* dekretu.

L. 134-9 straipsnis

Nukrypstant nuo L. 321-9 straipsnio pirmų trijų pastraipų nuostatų, L. 134-3 straipsnyje nurodytos patvirtintos asociacijos paramos kūrybai priemonėms, literatūros kūrinių autorių mokymo priemonėms ir bibliotekų įgyvendinamoms visuomenės skatinimo skaityti priemonėms naudoja sumas, kurios buvo surinktos už neplatinamų knygų naudojimą ir kurios negalėjo būti paskirstytos, nes negalėjo būti nustatyta asmenų, kuriems jos buvo skirtos, tapatybė arba jie negalėjo būti surasti prieš baigiantis L. 321-1 straipsnio paskutinėje pastraipoje numatytam terminui.

<...>

11. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsnių taikymo tvarka išsamiau reglamentuota ginčijamu dekretu.

III – Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12. Ieškovai pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį (į *Conseil d'État* kanceliarija užregistravo 2013 m. gegužės 2 d.), kuriuo paprašė panaikinti ginčijamą dekretą dėl įgaliojimų viršijimo. Visų pirma jie teigia, kad Įstatymas dėl neplatinamų knygų, kuris įgyvendinamas šiuo dekretu, yra nesuderinamas su Direktyvoje 2001/29 išsamiai nustatytais teisės leisti atgaminti autorių teisių saugomą kūrinį apribojimais ir išimtimis.

13. *Syndicat des écrivains de langue française* (Prancūzų rašytojų profesinė sąjunga, SELF), *Association Autour des auteurs* (Autorių asociacija) ir 35 fiziniai asmenys vėliau įstojo į bylą palaikyti ieškovų pagrindinėje byloje reikalavimų.

14. Atsakovai pagrindinėje byloje paprašė atmesti ieškinį, visų pirma teigdami, kad ginčijamu dekretu nepažeidžiami Direktyvos 2001/29 tikslai, nes juo nenustatoma jokia išimtinės kūrinio atgaminimo teisės išimtis ar apribojimas, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą.

15. *Société française des intérêts des auteurs de l'écrit* (Prancūzijos knygų autorių interesams atstovaujanti asociacija, toliau – SOFIA) vėliau įstojo į bylą taip pat prašydama atmesti ieškinį. 2013 m. kovo 21 d. kultūros ir komunikacijų ministro įsakymu (2013 m. kovo 30 d. JORF Nr. 76, p. 5420) ši asociacija buvo patvirtinta kaip asociacija, įgyvendinanti skaitmenines teises, susijusias su vadinamosiomis neplatinamomis XX a. knygomis.

16. 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreipėsi į *Conseil constitutionnel* (Konstitucinis Teismas, Prancūzija), pateikdamas prioritetinį klausimą dėl ginčijamo dekreto konstitucingumo. 2014 m. vasario 28 d. sprendimu šis teismas pripažino Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsnius atitinkančiais Konstituciją, nes pagal jais nustatytą neplatinamų knygų atgaminimo ir pateikimo skaitmenine forma teisių kolektyvinio administravimo sistemą, pirma, neatimama nuosavybės teisė ir, antra, sąlygų, kuriomis autoriai naudojami šiomis teisėmis, apibrėžimu neproporcingai nepažeidžiamas teisės aktų leidėjo siekiamas bendrojo intereso tikslas.

17. Kaip nurodė *Conseil d'État*, siekiant užtikrinti knygų paveldo, kuris tapo neprieinamas dėl to, kad nebuvo viešai platinamas prekyboje, įvertinimą ginčijamą dekretu buvo nustatytas mechanizmas, skirtas kūrinių, atgamtų Prancūzijoje iki 2001 m. sausio 1 d. išleistose knygose, kurių leidėjas jau nebeplatina prekyboje ir kurios jau nebeleidžiamos nei spausdinta, nei skaitmenine forma, skaitmeniniam naudojimui skatinti. *Conseil d'État* pažymi, kad šiuo atveju teisę leisti atgaminti ar pateikti šias knygas skaitmenine forma per šešis mėnesius nuo šių knygų įtraukimo į viešai prieinamą duomenų bazę, už kurią atsakinga *Bibliothèque nationale de France*, įgyvendina šiuo tikslu už kultūrą atsakingo ministro patvirtintos autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijos.

18. *Conseil d'État* teigia, kad neplatinamos knygos autorius ar teisę ją atgaminti spausdinta forma turintis leidėjas gali prieštarauti šios teisės įgyvendinimui ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo knygos įtraukimo į duomenų bazę. Be to, kaip nurodo *Conseil d'État*, net ir pasibaigus šiam terminui neplatinamos knygos autorius gali bet kada prieštarauti atgaminimo ar pateikimo teisės įgyvendinimui, jeigu mano, kad knygos atgaminimas ar pateikimas gali pažeisti jo garbę ar gerą vardą. *Conseil d'État* priduria, kad neplatinamos knygos autorius taip pat gali bet kada nuspręsti atšaukti patvirtintos autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijos teisę leisti atgaminti ir pateikti knygą skaitmenine forma Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-6 straipsnyje numatytais sąlygomis.

19. Atmetęs visus ieškovų pagrindinėje byloje argumentus, grindžiamus kitais teisiniais pagrindais nei Direktyvos 2001/29 2 ir 5 straipsniai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikėsi nuomonės, kad atsakymas į ieškovų pagrindinėje byloje pagrindą, susijusį su minėtomis nuostatomis, priklauso nuo to, ar minėtomis Direktyvos 2001/29 nuostatomis draudžiama, kad tokiu reglamentavimu, kuris įtvirtintas Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsniuose,

patvirtintoms autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijoms būtų patikėta įgyvendinti teisę leisti atgaminti ir pateikti „neplatinamas knygas“ skaitmenine forma, kartu leidžiant šių knygų autoriams ar jų teisių perėmėjams prieštarauti dėl šio įgyvendinimo ar jį nutraukti minėtose nuostatose apibrėžtomis sąlygomis.

20. Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal <...> Direktyvos 2001/29 [2 ir 5 straipsnius] draudžiamas toks reglamentavimas, kaip įtvirtintas Intelektinės nuosavybės kodekso L.134-1–134-9 straipsniuose], kuriuo patvirtintoms autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijoms patikima įgyvendinti teisę leisti atgaminti ir pateikti „neplatinamas knygas“ skaitmenine forma, kartu leidžiant šių knygų autoriams arba jų teisių perėmėjams prieštarauti dėl šio įgyvendinimo arba jį nutraukti minėtose nuostatose apibrėžtomis sąlygomis?“

IV – Procesas Teisingumo Teisme

21. Rašytines pastabas dėl prejudicinio klausimo pateikė M. Soulier ir S. Doke, SOFIA, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos ir Lenkijos vyriausybės ir Europos Komisija. SOFIA, Prancūzijos, Čekijos ir Lenkijos vyriausybės ir Komisija per 2016 m. gegužės 11 d. teismo posėdį pateikė pastabas žodžiu.

22. M. Soulier, S. Doke ir Komisija teigia, kad į prejudicinį klausimą reikia atsakyti teigiamai, o SOFIA, Prancūzijos, Vokietijos ir Lenkijos vyriausybės laikosi nuomonės, kad į jį reikia atsakyti neigiamai. Italijos vyriausybė siūlo į prejudicinį klausimą atsakyti neigiamai su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikrins kai kuriuos aspektus. Iš tiesų Italijos vyriausybė siūlo paprašyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo konkrečiai patikrinti, ar nagrinėjama teisės aktais neproporcingai neribojamos autorių teisės, visų pirma išnagrinėjus jų nuostatas, susijusias su išankstiniu autorių informavimu, jų prieštaravimo ir atšaukimo teisėmis, taip pat autorinio atlyginimo mokėjimo tvarka.

V – Analizė

A – Prašymo priimti prejudicinį sprendimą apimtis

23. Savo prašymu priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar nacionalinės teisės aktas, kuriuo patvirtintoms autorinio atlyginimo rinkimo ir paskirstymo asociacijoms suteikiama teisė leisti⁴ už atlygį⁵ skaitmenine forma atgaminti ir pateikti⁶ vadinamąsias neplatinamas knygas atitinka Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą⁷, kuriuo autoriams suteikta išimtinė atgaminimo teisė, ir jos 5 straipsnį, kuriuo valstybėms narėms leidžiama numatyti šios teisės išimtis ir apribojimus⁸.

4 — Kaip nurodo Prancūzijos vyriausybė, teisę leisti atgaminti ir viešai skelbti kūrinius pagal teisės aktuose numatytus atšaukiamus įgaliojimus įgyvendina SOFIA. Ji pažymi, kad praėjus 6 mėnesių terminui autorius „visada išlaiko galimybę pasinaudoti kolektyvinio administravimo mechanizmu atšaukimo teise įstatyme numatytomis sąlygomis“. Žr. Prancūzijos vyriausybės pastabų 8 punktą.

5 — Žr. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-3 straipsnį.

6 — Intelektinės nuosavybės kodekso L. 122-1 straipsnyje numatyta, kad „autoriumi priklausanti naudojimo teisė apima atgaminimo teisę ir pateikimo teisę“. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 122-2 straipsnyje numatyta, kad „pateikimas reiškia viešą kūrinių paskelbimą tam tikru būdu“. Pagal analogiją žr. Direktyvos 2001/29 3 straipsnį.

7 — Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte kalbama apie autorių kūrinius, įskaitant literatūros kūrinius, kaip antai knygas. Šiuo klausimu pažymiu, kad vieninteliai ginčijamame dekrete numatyti kūriniai yra knygos.

8 — 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimas *Laserdisken* (C-479/04, EU:C:2006:549, 25 punktas).

24. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Direktyvos 2001/29 2 ir 5 straipsnius, kaip ir ieškovai pagrindinėje byloje, Vokietijos vyriausybė ir Komisija, laikausi nuomonės, kad tokį nacionalinį reglamentavimą, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje ir pagal kurį patvirtintai autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijai tam tikromis aplinkybėmis leidžiama vadinamasis neplatinamas knygas naudoti skaitmenine forma, reikia nagrinėti atsižvelgiant ne tik į Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą⁹, bet ir į jos 3 straipsnio 1 dalį, kurioje autoriams numatyta išimtinė teisė leisti arba uždrausti bet kokį viešą jų kūrinių paskelbimą.

25. Iš tiesų knygos naudojimas skaitmenine forma, kad su ja būtų galima susipažinti viešai, reiškia, kad ji padaroma viešai prieinama ir, manau, kūrinys viešai paskelbiamas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį¹⁰.

26. Iš to darytina išvada, kad, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 3 straipsnio 1 dalį, autorių teisių saugomų knygų panaudojimas skaitmenine forma reiškia kūrinių „atgaminimą“ ir „viešą paskelbimą“, kuriam būtinas individualus ir atskiras autoriaus leidimas¹¹, nebent šiems veiksams taikoma šios direktyvos 5 straipsnyje numatyta išimtis ar apribojimas¹².

B – Direktyvos 2001/29 5 straipsnis

27. Prieš pateikdamas savo poziciją dėl Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkto ir 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimo, iš karto atmetu šios direktyvos 5 straipsnio ir jos 2–4 straipsniuose nustatytos išimtinių teisių išimčių ir apribojimų sistemos reikšmę pagrindinės bylos išsprendimui.

9 — 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendime *Eugen Ulmer* (C-117/13, EU:C:2014:2196, 37 punktą) Teisingumo Teismas konstatavo, kad „kūrinių skaitmeninimas yra jo atgaminimo veiksmas, nes tai iš esmės yra kūrinių konvertavimas iš analoginio formato į skaitmeninį“, todėl jam taikoma Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte numatyta išimtinė teisė.

10 — Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalyje esanti sąvoka „viešas paskelbimas“ turi būti suprantama plačiai, kaip, be to, aiškiai nurodyta šios direktyvos 23 konstatuojamojoje dalyje, kurioje numatyta, kad „ši direktyva turėtų dar labiau suderinti autoriaus teisę viešai paskelbti kūrinių. Ši teisė turėtų būti suprantama plačiai, kaip apimanti bet kokį viešą paskelbimą visuomenės nariams, nesantiems toje vietoje, iš kurios skelbiama. Ši teisė turėtų apimti bet kokį kūrinių transliavimą ar retransliavimą laidais ar bevielėmis priemonėmis, įskaitant transliavimą per radiją ar televiziją“. Žr. 2013 m. kovo 7 d. Sprendimą *ITV Broadcasting ir kt.* (C-607/11, EU:C:2013:147, 20 punktą ir jame nurodyta teismo praktika). Sąvoka „paskelbimas“ nurodo bet kokį saugomų kūrinių perdavimą, nesvarbu, kokios naudojamos priemonės ar technologiniai procesai [(2011 m. spalio 4 d. Sprendimas *Football Association Premier League ir kt.*, C-403/08 ir C-429/08, EU:C:2011:631, 193 punktą)]. 2014 m. vasario 13 d. Sprendime *Svensson ir kt.* (C-466/12, EU:C:2014:76, 19 punktą) Teisingumo Teismas konstatavo, kad, „kaip matyti iš Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies, kad kūrinys būtų laikomas „paskelbtu“, pakanka, be kita ko, jog jis būtų pateiktas visuomenei tokiu būdu, jog ją sudarantys asmenys turėtų galimybę su juo susipažinti, o tai, ar jie šia galimybe pasinaudojo, lemiamos reikšmės neturi“. Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas žodis „viešai“ apima neribotą potencialių kūrinių gavėjų skaičių ir, be to, tai yra pakankamai didelis žmonių skaičius [(2013 m. kovo 7 d. Sprendimas *ITV Broadcasting ir kt.*, C-607/11, EU:C:2013:147, 32 punktą)].

11 — Šiuo klausimu žr. 2013 m. kovo 7 d. Sprendimą *ITV Broadcasting ir kt.* (C-607/11, EU:C:2013:147, 24 punktą). Šio sprendimo 39 punkte Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad jeigu transliuojami į antžeminę transliaciją įtraukti kūriniai ir jeigu jie padaromi prieinami internete, „dėl kiekvienos iš šių dviejų transliacijų atitinkami autoriai turi suteikti individualius ir atskirus leidimus, nes kiekviena iš jų yra atliekama specifinėmis techninėmis sąlygomis, taikant skirtingą saugomų kūrinių transliavimo būdą, ir kiekviena jų yra skirta visuomenei“. Išskirta mano. 2014 m. vasario 13 d. Sprendimo *Svensson ir kt.* (C-466/12, EU:C:2014:76) 15 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, jog „iš Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies matyti, kad autorių teisių turėtojas turi duoti leidimą paskelbti viešai kiekvieną kūrinių“.

12 — Pagal analogiją žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 36 punktą).

28. Iš tiesų tokio reglamentavimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nėra¹³ tarp išimčių ir apribojimų, detaliai ir *išsamiai* išvardytų¹⁴ Direktyvos 2001/29¹⁵ 5 straipsnyje.

29. Be to, ši išimčių ir apribojimų sistema griežtai apibrėžta Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalyje, kurioje numatyta, kad „nustatytos išimtys ir apribojimai taikomi tik *tam tikrais specialiais atvejais*, kurie neprieštarauja įprastiniam kūrinio ar kito [saugomo] objekto naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų teisių turėtojų interesų“¹⁶. Todėl tam, kad galima būtų remtis šios direktyvos 5 straipsnyje numatyta išimtimi, dar reikia, jog atgaminimo ar viešo paskelbimo teisės išimtis ar apribojimas atitiktų šios direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas¹⁷.

30. Galiausiai, priešingai, nei tvirtina SOFIA, nei Direktyvos 2001/29 5 straipsnyje, nei juo labiau kurioje nors kitoje šios direktyvos nuostatoje valstybėms narėms nenumatyta galimybė išplėsti šių išimčių ar apribojamų taikymo sritį¹⁸.

31. Ši iniciatyva tenka tik Europos teisės aktų leidėjui. Kaip ir Komisija, manau, kad jeigu valstybės narės turėtų galimybę nustatyti kitas nuo autorių teisių leidžiančias nukrypti nuostatas, nei numatytos Europos lygmeniu, būtų pažeistas teisinis saugumas, susijęs su autorių teisėmis.

13 — Ieškovai pagrindinėje byloje, Prancūzijos, Vokietijos ir Italijos vyriausybės, SOFIA (subsidiariai) ir Komisija mano, kad toks nacionalinės teisės aktas, kaip ginčijamas dekretas, nėra išimtis ar apribojimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnį. Vokietijos vyriausybė mano, „kad toks teisės aktas iš esmės skiriasi nuo išimties ar apribojimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnį“. Kaip nurodo Prancūzijos vyriausybė, „jeigu Teisingumo Teismas manytų, kad Prancūzijos neplatinaimų kūrinių mechanizmas patenka į Direktyvos 2001/29 taikymo sritį <...>, šis mechanizmas nėra išimtis ar apribojimas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 straipsnį“. SOFIA (subsidiariai) siūlo aiškinti Direktyvą 2001/29 taip, kad jos 5 straipsnyje nurodytos išimtys nėra išsamios, todėl ja valstybei narei nedraudžiama priimti teisės aktų, kuriais nustatoma papildoma jos 2 straipsniu užtikrinamos išimtinės atgaminimo teisės išimtis, kaip šiuo atveju. Kaip nurodo Italijos vyriausybė, „atrodo, kad ginčijamuose teisės aktuose <...> nurodomos kitokios sąlygos ir pateisinimai, nei numatyti Direktyvos [2001/29] 5 straipsnyje“. Ji mano, kad nagrinėjamas įstatymas „yra <...> kaip tam tikros rūšies privalomoji licencija, nors jai numatytas ir „opt-out“ režimas, kuris nepanašus nė į vieną iš Sąjungos teisės aktų leidėjo numatytų atvejų ir atrodo visiškai naujas tarptautiniu mastu“.

14 — Kaip nurodyta Direktyvos 2001/29 32 konstatuojamojoje dalyje, „ši direktyva nustato išsamų atgaminimo teisės ir viešo paskelbimo teisės išimčių ir apribojimų sąrašą. Kai kurios išimtys arba apribojimai prireikus taikomi tik atgaminimo teisei“. Kitaip tariant, Direktyvoje 2001/29 nenumatyta bendra išimtis, grindžiama abstrakčiais kriterijais, pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų autorių teisių įstatymo 107 straipsnyje numatyta „fair use“ (sąžiningo naudojimo) išimtis (17 *U.S. Code* § 107). Iš tiesų, nors pastarojoje nuostatoje pateikiamas pavyzdinis, todėl neišsamus autorių teisės išimčių sąrašas, vis dėlto joje numatyta, kad kūrinio naudojimas konkrečiu atveju turi būti teisingas, o tai reiškia, kad reikia nagrinėti ir tarpusavyje derinti keturis veiksnius, t. y. pirma, kūrinio naudojimo tikslą ir pobūdį, įskaitant tai, ar kūrinyje naudojamas siekiant komercinių, ar švietimo tikslų, nesiekiant pelno, antra, saugomo kūrinio pobūdį, trečia, naudojamos kūrinio dalies dydį ir svarbą, palyginti su visu saugomu kūriniu, ir, ketvirta, galimą saugomo kūrinio naudojimo rinkoje poveikį ar saugomo kūrinio vertę.

15 — Šio 5 straipsnio tikslas šalia kitų tikslų buvo leisti valstybėms narėms įgyvendinti savo kompetenciją, be kita ko, švietimo ir mokymo srityje, ir išlaikyti tinkamą įvairių kategorijų teisių turėtojų teisių ir interesų pusiausvyrą, taip pat šių teisių turėtojų ir saugomų objektų naudotojų teisių ir interesų pusiausvyrą. Šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Laserdisken* (C-479/04, EU:C:2006:549, 78 punktą). Direktyvos 2001/29 14 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „šia direktyva turėtų būti siekiama skatinti mokslą ir kultūrą saugant kūrinius ir kitus [saugomus] objektus, tuo pat metu visuomenės labai darant išimtis ar leidžiant apribojimus švietimo ir mokymo tikslais“. Pagal analogiją žr. 2015 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Hewlett-Packard Belgium* (C-572/13, EU:C:2015:750, 54 punktą).

16 — 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimas *Laserdisken* (C-479/04, EU:C:2006:549, 79 punktą). Išskirta mano.

17 — Šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 4 d. Sprendimą *Football Association Premier League ir kt.* (C-403/08 ir C-429/08, EU:C:2011:631, 181 punktą). Byloje, kurioje buvo priimtas 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimas *ACI Adam ir kt.* (C-435/12, EU:C:2014:254, 25 ir 26 punktai), Teisingumo Teismas pripažino, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalyje nenustatytos nurodytų teisių išimtys ar apribojimai, kurias gali numatyti valstybės narės, o tiesiog patikslinta kitose šios nuostatos dalyse nustatytų išimčių ir apribojimų taikymo sritis. Todėl Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalimi neišplečiama įvairių kitose šios nuostatos dalyse numatytų išimčių ir apribojimų taikymo sritis.

18 — Be to, kadangi įvairiomis Direktyvos 2001/29 5 straipsnyje numatytais išimtimis ir apribojimais nukrypstama nuo šios direktyvos 2–4 straipsniuose numatytų teisių, jie turi būti aiškinami siaurai. Šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimą *ACI Adam ir kt.* (C-435/12, EU:C:2014:254, 22 ir 23 punktai). Byloje, kurioje buvo priimtas 2014 m. vasario 27 d. Sprendimas *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110), Teisingumo Teismas įvairių išimtinų teisių išimčių ir apribojimų taikymo sritį aiškino siaurai ir atsisakė taikyti juos pagal analogiją. Iš tiesų to sprendimo 38 ir 40 punktuose Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies e punkte tik suteikiamas pagrindas taikyti šios direktyvos 2 straipsnyje numatytas atgaminimo teisės išimtį ar apribojimą, tad ši nuostata negali būti pagrindas taikyti šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatytos išimtinės autorių teisės leisti ar uždrausti bet kokių jų kūrinių viešą paskelbimą išimtinę ar apribojamą.

C – Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktu ir 3 straipsnio 1 dalimi suteiktų išimtinių teisių leisti arba uždrausti atgaminti ir viešai skelbti kūrinius apimtis

32. Kadangi šiuo atveju nėra taikomas nė vienas iš Direktyvos 2001/29 5 straipsnyje nurodytų apribojimų ar išimčių, reikia išnagrinėti šios direktyvos 2 ir 3 straipsniais suteikiamų išimtinių teisių apimtį, atsižvelgiant į reglamentavimą, kuris yra prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas.

1. Pirminės pastabos

33. Iš reikalavimo vienodai taikyti Sąjungos teisę ir lygybės principo reikalavimo matyti, kad tuomet, kai Sąjungos teisės nuostatoje, kurioje, kaip ir Direktyvos 2001/29 2 ir 3 straipsniuose, nedaroma aiški nuoroda į valstybių narių teisę, skirtą šios nuostatos prasmei ir taikymo sričiai nustatyti, jos terminai visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinami autonomiškai ir vienodai¹⁹.

34. Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kurio dalis ji yra, tikslus²⁰. Šiuo atveju pagrindinis Direktyvos 2001/29 tikslas yra nustatyti aukšto lygio²¹ autorių apsaugą, leidžiančią jiems, be kita ko, gauti tinkamą atlygį už kūrinių naudojimą, visų pirma juos atgaminant ar viešai paskelbiant²².

35. Pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 3 straipsnio 1 dalį autoriai turi *išimtinę teisę leisti arba uždrausti* atgaminti arba viešai skelbti savo kūrinius²³.

36. Teisingumo Teismas konstatavo, kad nagrinėjamos išimtinės teisės yra prevencinio pobūdžio ir leidžia autoriui įsiterpti tarp galimų kūrinių naudotojų ir atgaminimo (arba viešo paskelbimo)²⁴, kurių šie naudotojai gali ketinti atlikti, tam, kad tai uždraustų.

37. Todėl pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 3 straipsnio 1 dalį autorius turi išimtinę teisę nuspręsti, ar leisti, ar uždrausti atgaminti ar viešai paskelbti savo kūrinių, o prireikus – kada ir kaip.

19 — Šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimą *Infopaq International* (C-5/08, EU:C:2009:465, 27 punktą) dėl Direktyvos 2001/29 2 straipsnio ir 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 31 punktą) dėl šios direktyvos 3 straipsnio.

20 — Šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 34 punktą).

21 — Pagal Direktyvos 2001/29 9 konstatuojamąją dalį „kiekvienas autorių teisių ir gretutinių teisių derinimas turi būti grindžiamas aukšto lygio apsauga, nes tokios teisės yra labai svarbios intelektinei kūrybai“. Minėta direktyva siekiama, kad valstybės narės, be kita ko, informacinėje visuomenėje užtikrintų veiksmingą intelektinės nuosavybės, visų pirma autorių teisių, apsaugą. Šiuo klausimu žr. 2008 m. sausio 29 d. Sprendimą *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54, 57 punktą).

22 — Šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 36 punktą).

23 — Atsižvelgdamas į SOFIA pastabas, manau, kad šiomis nuostatomis apibrėžiamas nagrinėjamų teisių turinys ir nustatomi šių teisių turėtojai. Šiuo klausimu žr. Direktyvos 2001/29 21 konstatuojamąją dalį, kurioje numatyta, kad „ši direktyva turėtų apibrėžti veiksmus, kuriems taikoma atgaminimo teisė, atsižvelgiant į skirtingus naudos gavėjus. Tai turėtų būti padaryta vadovaujantis Bendrijos *acquis* <...> Reikia šiuos veiksmus *apibrėžti plačiai*, kad vadaus rinkoje būtų užtikrintas teisinis aiškumas [saugumas]“. Išskirta mano.

24 — Šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimą *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 75 punktą) ir 2014 m. vasario 27 d. Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 36 punktą), kurie susiję su Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtinė teise. Mano nuomone, ta pati teisinė analizė taikoma šios direktyvos 2 straipsnio a punkte numatyta išimtinė teisei.

2. Išimtinės autorių teisės ir toks nacionalinis reglamentavimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje

a) Aiškus ir išankstinis autoriaus sutikimas

38. Mano nuomone, Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje reikalaujama *aiškaus ir išankstinio* autoriaus sutikimo²⁵ norint atitikti *bet kokį jo kūrinio atgaminimą ar viešą paskelbimą*, taip pat ir skaitmenine forma. Šis sutikimas²⁶ yra esminė autorių prerogatyva.

39. Nesant nukrypti leidžiančių Europos teisės aktų²⁷, aiškus ir išankstinis autoriaus sutikimas atgaminti ar viešai paskelbti kūrinį negali būti nutylėtas, tariamas ar ribotas, pakeičiant jį implicitiniu sutikimu²⁸ ar perdavimo prielaida, kuriems autorius turi prieštarauti per nustatytą terminą nacionalinėje teisėje numatytais sąlygomis. Iš to darytina išvada, kad tokiais nacionalinės teisės aktais kaip ginčijamas dekretas, kuriuo vietoj aiškaus ir išankstinio autoriaus sutikimo numatytas implicitinis sutikimas ar sutikimo prielaida, iš autoriaus atimama esminė sudedamoji jo intelektualinės nuosavybės teisės dalis.

25 — Pagal analogiją žr. Direktyvos 2001/29 4 straipsnį. Byloje, kurioje buvo priimtas 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimas *Laserdisken* (C-479/04, EU:C:2006:549), Teisingumo Teismas konstatavo, kad „Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalis įtvirtina *išimtinę autorių teisę leisti arba uždrausti* bet kokį viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais“ (19 punktą). To paties sprendimo 20 punkte Teisingumo Teismas pridūrė, kad „šio straipsnio 2 dalis nustato šios teisės išnaudojimo taisyklę. Remiantis šia nuostata, kūrinio originalo ar kopijų platinimo teisė nėra laikoma išnaudota, išskyrus tuos atvejus, kai teisių turėtojas Bendrijoje pirmą kartą tą objektą parduoda ar kitaip perleidžia jo nuosavybę arba tai daroma *su jo sutikimu*“. Išskirta mano.

26 — Taip pat žr. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/28/ES dėl tam tikro leistino nenustatytų autorių teisių kūrinių naudojimo (OL L 299, 2012, p. 5) 6 konstatuojamąją dalį, kurioje numatyta, kad „pagal teisių turėtojams suteikiamas išimtinės teisės atgaminti savo kūrinius ir kitus saugomus objektus ir padaryti juos viešai prieinamus, suderintas pagal Direktyvą 2001/29 <...>, *reikalaujama*, kad kūrinys ar kitas saugomas objektas būtų skaitmeninamas ir padaromas viešai prieinamas *tik gavus išankstinį jo teisių turėtojų sutikimą*“.

27 — Žr., be kita ko, 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektualinės nuosavybės srityje (OL L 376, 2006, p. 28) 3 straipsnio 4 dalį, kurioje aiškiai numatyta, kad „esant sutarčiai dėl filmo kūrimo, individualiai arba kolektyviai sudarytai tarp atlikėjų ir filmo prodiuserio, preziumuojama, kad joje nurodytas atlikėjas, jei sutarties nuostatose nenumatyta kitaip, perdavė jam priklausančią nuomos teisę <...>“. Žr. mano argumentus dėl Direktyvos 2001/29 5 straipsnio. Taip pat žr. Direktyvos 2012/28 nuostatas.

28 — Kaip nurodo Italijos vyriausybė, Įstatymu dėl neplatintamų knygų nustatomas „sutikimo prezumpcijos mechanizmas“. Kaip nurodo Komisija, pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės aktais „neplatintamos knygos skaitmeninimui nenustatytas aiškus ir išankstinis jos autoriaus sutikimo reikalavimas ir nereikalaujama, kad autorinių atlyginimų rinkimo asociacija gautų tokį sutikimą iš autorių, su kuriais yra susijęs jų knygų atgaminimas ar viešas paskelbimas skaitmenine forma“.

b) Ar prieštaravimo ir atšaukimo galimybė ir teisė į atlyginimą keičia nagrinėjamų išimtinių teisių apimtį?

40. Tai, kad autorius pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus turi galimybę tam tikromis sąlygomis prieštarauti²⁹ tam, kad SOFIA įgyvendintų teisę leisti atgaminti ir viešai paskelbti jo kūrinių skaitmenine forma³⁰ arba atšaukti³¹ SOFIA teisę leisti atgaminti knygą ar viešai ją paskelbti skaitmenine forma, niekaip nekeičia šios išvados³².

41. Be to, tai, kad pagal nacionalinės teisės aktus autorius gauna atlyginimą ar kompensaciją³³ už savo kūrinio atgaminimą ar viešą paskelbimą, niekaip nekeičia aplinkybės, kad jo išimtinės teisės buvo pažeistos.

42. Iš tiesų Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje numatytos išimtinės teisės apima teisę gauti tinkamą atlyginimą už kūrinių naudojimą, tačiau jos apima ne tik šią teisę. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje numatytą autorių teisę reikia skirti, pavyzdžiui, nuo atlikėjams ir fonogramų gamintojams suteikiamos teisės į atlygį³⁴, numatytos Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje.

29 — Šiuo klausimu žr. Intelektinės nuosavybės kodekso L.134-4 straipsnį. Iš tiesų autorius gali prieštarauti kūrinio panaudojimui per šešis mėnesius nuo atitinkamos knygos įtraukimo į nurodytą duomenų bazę. Pasibaigus šiam laikotarpiui ir SOFIA panaudojus jo kūrinių, autorius dar gali prieštarauti jo panaudojimui, jeigu mano, kad šios knygos atgaminimas ar pateikimas gali pažeisti jo garbę ar gerą vardą. Kaip nurodo ieškovi pagrindinėje byloje, „toks atvejis yra labai mažai tikėtinas, gal net iliuzinis: tokios žalos negalima apibrėžti skaitmeninio knygos egzemplioriaus pateikimu rinkai, nebent įsivaizduotume, kad skaitmeninio kokybė yra labai prasta (tai susiję su neturtine autoriaus teise, susijusia su kūrinium)“. Per teismo posėdį Prancūzijos vyriausybė teigė, kad autoriui pakanka remtis žala garbei ar geram vardui, nereikalaujant kitų įrodymų.

30 — Be to, manau, tokia prieštaravimo procedūra prilygsta 1886 m. rugsėjo 9 d. Berne pasirašytos konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos 5 straipsnio 2 dalyje draudžiamam „formalui“ (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas, redakcija po 1979 m. rugsėjo 28 d. pakeitimo, toliau – Berno konvencija). Iš tiesų nagrinėjama nacionalinės teisės aktais nagrinėjamų išimtinių teisių, susijusių su vadinamosiomis neplatinamomis knygomis, išlaikymas ir įgyvendinimas padaromas priklausomas nuo autoriaus prieštaravimo pareiškimo per šešis mėnesius. Be to, reikia pažymėti, kad Sąjunga, kuri nėra Berno konvencijos susitariančioji šalis, pagal 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priimtos Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) Autorių teisių sutarties, kurios šalis ji yra ir kuri yra jos teisinės sistemos dalis, ir kurią siekiama įgyvendinti Direktyva 2001/29, 1 straipsnio 4 dalį vis dėlto privalo laikytis Berno konvencijos 1–21 straipsnių. Todėl Sąjunga turi laikytis, be kita ko, Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalies. Šiuo klausimu žr. 2012 m. vasario 9 d. Sprendimą *Luksan* (C-277/10, EU:C:2012:65, 59 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

31 — Žr. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-6 straipsnį. Prejudiciniame klausime pati *Conseil d'État* vartoja žodį „nutraukti“. Be to, atrodo, su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad autoriaus turimai atšaukimo galimybei nustatyta sąlyga įrodyti, kad jis yra vienintelis atgaminimo ir viešo paskelbimo skaitmenine forma teisių turėtojas. Iš tiesų Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-6 straipsnyje numatyta, kad „autorius ir leidėjas, turintys teisę atgaminti neplatinamą knygą spausdinta forma, bet kada *kartu* praneša L. 134-3 straipsnyje nurodytai autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijai apie savo sprendimą atšaukti jos teisę leisti atgaminti ir pateikti minėtą knygą skaitmenine forma“. Išskirta mano. Kaip nurodo ieškovi pagrindinėje byloje, šie įrodymai „visai nėra diskreciniai ir veikiau paskiriami *probatio diabolica*. Iš tiesų tai prilygsta reikalavimui, kad autorius pateiktų paneigiančios aplinkybės, kurios neįmanoma nustatyti, įrodymus, kurie patvirtintų, kad jis neperleido nagrinėjamų teisių“. Per teismo posėdį Prancūzijos vyriausybė teigė, kad pakaktų autoriaus sąžiningumo deklaracijos, kad jis yra vienintelis atgaminimo ir viešo paskelbimo skaitmenine forma teisių turėtojas, o trečiajam asmeniui, visų pirma leidėjui, reikėtų pateikti priešingus įrodymus. Kaip nurodo minėtoji vyriausybė, „būtų perdėta manyti, kad autorių teisių ribojimas taikomas kiekvienam kolektyvinio autorių teisių administravimo mechanizmui, kuriuo nenumatytas aiškus ir atskiras atitinkamų autorių leidimas, bet kuris grindžiamas atitinkamos kolektyvinio administravimo asociacijos teisių įgyvendinimu pagal teisės aktuose numatytus įgaliojimus, kuriuos galima bet kada atšaukti“.

32 — Su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-6 straipsnio taip pat matyti, kad teisių perėmėjai *negali prieštarauti* tolesniam knygos naudojimui, kuris buvo pradėtas prieš pranešant apie sprendimą atšaukti SOFIA teisę leisti atgaminti ir pateikti šią knygą skaitmenine forma „likusį L. 134-3 straipsnio I antraštinės dalies antroje pastraipoje arba L. 134-5 straipsnio trečioje pastraipoje nurodyto leidimo laikotarpį, kuris negali trukti ilgiau kaip penkerius metus, nesuteikiant išimtinės teisės“.

33 — Šiuo klausimu žr. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-3 straipsnio III antraštinės dalies 5 dalį, kurioje numatyta atlyginimą, susijusį su vadinamųjų neplatinamų knygų skaitmeniniu naudojimu, padalyti autoriams ir leidėjams. Ieškovi pagrindinėje byloje pažymi, kad iki dešimtojo dešimtmečio nebuvo perleidžiamos jokios skaitmeninio naudojimo teisės. Jų nuomone, „visos skaitmeninio naudojimo teisės neabejotinai priklauso tik autoriams, kurie negalėjo būti jų perleidę leidėjui nesant aiškaus perleidimo. Todėl Įstatymu [dėl neplatinamų knygų] reikalaujant tolygaus (autorių ir leidėjų) dalyvavimo autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijos organuose autoriai įpareigojami įgyvendinti savo išimtinę teisę kolektyviai ir dalytis autorių teisių suteikiamomis prerogatyvomis (priimti sprendimą dėl naudos gavėjų ir naudojimo leidimo sąlygų) lygiomis sąlygomis su trečiaisiais asmenimis, neturinčiais teisinio nuosavybės dokumento“. Manau, jeigu skaitmeninio naudojimo teisės visiškai priklausytų vien autoriams, nesant perleidimo trečiajam asmeniui, pavyzdžiui, leidėjui, atlyginimo padalijimo autoriams ir leidėjams sistema, susijusi su vadinamųjų neplatinamų knygų naudojimu skaitmenine forma, taip pat būtų pažeidžiamos išimtinės autorių teisės, numatytos Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje. Pagal analogiją žr. 2015 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Hewlett-Packard Belgium* (C-572/13, EU:C:2015:750, 47 ir 48 punktai).

34 — Šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 35 punktas).

c) Ar kūrinio viešas neplatrinimas prekyboje turi įtakos nagrinėjamų išimtinių teisių turiniui?

43. Tai, kad autorius nevisapusiškai naudojasi savo kūriniumi, pavyzdžiui, kai viešai neplatina kūrinio prekyboje³⁵, nekeičia jo išimtinių teisių leisti ar uždrausti kūrinio atgaminimą ar viešą paskelbimą.

44. Šiuo klausimu Italijos vyriausybė mano, kad „pagal klasikinę nuosavybės teisės sampratą, susiformavusią iš žemės nuosavybės, visada buvo pripažįstama, kad įstatymu [galėjo] būti numatyti ne tik konkretūs šios teisės apribojimai, pagal kuriuos savininkas dėl bendro viršesnio intereso įpareigojamas sutikti su [tam tikrais] trečiųjų asmenų veiksmais, turinčiais poveikį jo teisei naudotis savo turtu, bet ir atvejai, kai teisė į turtą išnyksta dėl nenaudojimo, net jeigu trečiasis asmuo ja naudojasi produktyviai, taigi socialiniu požiūriu naudingai. Iš tiesų, nors savininkas, be kitų teisių, taip pat turi teisę nenaudoti savo turto, t. y. nuosavybės teisei netaikomas senaties terminas, visada atsižvelgiama į interesą suteikti pirmenybę ne savininkui, kuris nesidomi savo turtu ir taip pašalina jį iš gamybos grandinės, o trečiajam asmeniui, kuris, nors ir neturi nuosavybės dokumento, faktiškai naudoja turtą ir jam leidžiama plėtoti šio turto ekonomines galimybes“.

45. Remiantis šioje byloje taikomais teisės aktais, su šiuo teiginiu negalima sutikti.

46. Iš tiesų Direktyvoje 2001/29 nenumatyta jokia sankcija ar pasekmė autoriui nepasinaudojus arba ribotai pasinaudojus šios direktyvos 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje numatytomis išimtinėmis teisėmis. Todėl šioje byloje nagrinėjamos išimtinės teisės išlieka nepaveiktos³⁶, net jei jų turėtojas jomis „nesinaudoja“.

47. Be to, ši aiškinimą patvirtina Direktyva 2012/28.

48. Ši direktyva susijusi su vadinamųjų nenustatytų autorių kūrinių, t. y. autorių teisių saugomų kūrinių, kurių autoriaus tapatybės negalima nustatyti, arba, jeigu jo tapatybė nustatoma, neįmanoma nustatyti jo buvimo vietos, tam tikru naudojimu. Ji buvo priimta atsižvelgiant į tai, kad „jei kūriniai yra nenustatytų autorių, nėra įmanoma gauti tokį *išankstinį sutikimą* dėl kūrinių atgaminimo arba padarymo prieinamo“³⁷.

49. Šiuo atžvilgiu Direktyvos 2012/28 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės numato teisės atgaminti ir teisės padaryti viešai prieinamus, numatytų atitinkamai Direktyvos 2001/29 2 ir 3 straipsniuose, išimtį ar apribojimą siekdamas užtikrinti, kad Direktyvos 2012/28 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos organizacijos³⁸ turėtų teisę atgaminti savo kolekcijoje laikomus nenustatytų autorių kūrinius³⁹, be kita ko, skaitmeninimo tikslais, ir padaryti juos viešai prieinamus.

50. Taigi Direktyvos 2012/28 6 straipsnio 1 dalyje numatyta Direktyvos 2001/29 2 ir 3 straipsnių išimtis ar apribojimas yra labai riboti.

35 — Šiuo klausimu žr. Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1 straipsnį.

36 — *A contrario* žr. 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/95/EB valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 299, 2008, p. 25) 10 straipsnio 1 dalį ir 2009 m. vasario 26 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 78, 2009, p. 1) 15 straipsnio 1 dalį, kurioje numatyta galimybė skirti sankcijas už prekių ženklo nenaudojimą be pagrįstos priežasties. Pavyzdžiui, Direktyvos 2008/95 12 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „prekių ženklas gali būti panaikintas, jeigu penkerius metus iš eilės jis nebuvo faktiškai naudojamas valstybėje narėje žymėti prekėms arba paslaugoms, kurioms jis buvo įregistruotas, ir jeigu nebuvo tinkamų priežasčių jo nenaudoti“. Taip pat žr. Reglamento Nr. 207/2009 51 straipsnį.

37 — Išskirta mano. Žr. Direktyvos 2012/28 7 konstatuojamąją dalį.

38 — Pagal Direktyvos 2012/28 1 straipsnio 1 dalį „ši direktyva yra susijusi su tam tikru nenustatytų autorių teisių kūrinių valstybėse narėse įsteigtose viešosiose bibliotekose, švietimo įstaigose ir muziejuose, taip pat archyvuose, kino ar garso paveldo institucijose ir viešosiose transliuojančiose organizacijose naudojimu tam, kad siektų tikslų, susijusių su jų viešojo intereso misijos vykdymu“.

39 — Kad kūrinį būtų galima laikyti nenustatyto autoriaus kūriniumi, turi būti sąžiningai atlikta kruopšti teisių į kūrinį turėtojų paieška. Iš tiesų Direktyvos 2012/28 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „siekdamos nustatyti, ar kūrinys [yra nenustatyto autoriaus kūrinys], 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos organizacijos užtikrina, kad būtų sąžiningai atliekama kiekvieno kūrinio ar kito saugomo objekto kruopšti paieška <...> Kruopšti paieška atliekama prieš naudojant kūrinį“.

51. Be to, Direktyvos 2012/28 6 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „1 straipsnio 1 dalyje nurodytos organizacijos pagal šio straipsnio 1 dalį naudoja nenustatytų autorių teisių kūrinių tik tikslams, susijusiems su jų viešojo intereso misijomis, pasiekti, visų pirma savo kolekcijoje laikomų kūrinių ir fonogramų išsaugojimo, atgaminimo ir prieigos prie jų suteikimo kultūriniais ir švietimo tikslais. Organizacijos tokiais būdais naudodamos kūrinius gali gauti pajamų *išimtinai tik patiriamoms nenustatytų autorių teisių kūrinių skaitmeninimo ir jų padarymo viešai prieinamų išlaidoms padengti*“⁴⁰.

52. Mano nuomone, būtų paradoksalu, jeigu pagal Direktyvą 2012/28 būtų nustatyti daug griežtesni nenustatyto autoriaus kūrinių atgaminimo ir viešo paskelbimo reikalavimai nei pagal tokius nacionalinės teisės aktus, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, tiems patiems naudojimo veiksams, susijusiems su vadinamosiomis neplatinamomis knygomis⁴¹.

53. Iš tiesų, priešingai nei Direktyvoje 2012/28, kurioje prieš naudojant kūrinių reikalaujama sąžiningai atlikti kruopščią teisių turėtojų paiešką, nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais dėl autoriaus neįpareigojama imtis jokių individualių veiksmų. Pagal Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-3 straipsnį, jeigu knyga įtraukiama į L. 134-2 straipsnyje nurodytą duomenų bazę, autoriui suteikiamas šešių mėnesių terminas prieštarauti tam, kad SOFIA įgyvendintų teisę leisti atgaminti ar viešai paskelbti jo kūrinių skaitmenine forma. Be to, nors pagal Direktyvos 2012/28 6 straipsnio 2 dalį aiškiai neleidžiamas bet koks nenustatyto autoriaus kūrinių naudojimas komerciniais tikslais, pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus numatytas komercinis vadinamųjų neplatinamų knygų naudojimas.

d) Kaip yra dėl nacionalinės teisės aktais numatytos administravimo tvarkos?

54. SOFIA⁴², Prancūzijos, Vokietijos⁴³ ir Lenkijos vyriausybės laikosi nuomonės, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai nesusiję su autorių teisių apsauga ir jame tik numatyta kai kurių teisių administravimo tvarka, o Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktu ir 3 straipsnio 1 dalimi valstybėms narėms nedraudžiama apibrėžti autorių teisių administravimo tvarkos.

55. Man atrodo, toks autorių teisės suvokimas neatitinka Direktyvos 2001/29⁴⁴ 2 straipsnio a punkto ir 3 straipsnio 1 dalies. Iš tiesų šiose nuostatose numatyta ne tik išimtinė autoriaus teisė leisti arba uždrausti savo kūrinių atgaminimą ir viešą paskelbimą, bet ir būdas, kaip autorius turi įgyvendinti šias teises.

56. Nors Direktyva 2001/29 tikrai nederinama ir nepaveikiama valstybėse narėse numatyta *tvarka*, susijusi su autorių teisių administravimu⁴⁵, Sąjungos teisės aktų leidėjas, numatydamas, kad autorius iš esmės turi išimtinę teisę leisti arba uždrausti atgaminti ir viešai paskelbti savo kūrinių, pasinaudojo savo kompetencija intelektinės nuosavybės srityje.

40 — Išskirta mano.

41 — Taip pat pažymiu, jog per teismo posėdį SOFIA nurodė, kad yra monopolizavusi svarbius autorių buvimo vietas nustatymo, siekiant atlyginti jiems už jų kūrinių atgaminimą ar viešą paskelbimą skaitmenine forma, išteklius. Paklausta, kodėl ji nenaudoja šių išteklių, kad nustatytų autorių tapatybę *prieš* leidžiant atgaminti ir viešai skelbti jų kūrinius ir gautų aiškų ir išankstinį jų sutikimą, SOFIA atsakė, kad būtų pernelyg sunku gauti individualų atitinkamų autorių sutikimą.

42 — Kaip nurodo SOFIA, nagrinėjami nacionalinės teisės aktai susiję ne su atgaminimo teisės *turiniu* ir veiksmis, kuriuos apima ši prerogatyva, bet su atgaminimo teisės *įgyvendinimu* remiantis teisės aktais suteiktais įgaliojimais.

43 — Kaip nurodo Prancūzijos vyriausybė, ginčijamu dekretu nenustatytas nagrinėjamų autorių teisių turinys, o tik reglamentuojamas šių teisių įgyvendinimas, kai tam tikromis aplinkybėmis to imasi už kultūrą atsakingo ministro patvirtintose autorinių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijos. Ji mano, kad jeigu kolektyvinio administravimo asociacija įgyvendina atgaminimo ir viešo paskelbimo teises, tai nereiškia jokio nuosavybės teisės perdavimo ir yra tiesiog kolektyvinio šių teisių administravimo būdas.

44 — Pritariu Komisijos pastaboms, pagal kurias „Prancūzijos teisės aktais, kuriais numatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis šias teises įgyvendina patvirtinta asociacija, o ne autorius, kiek tai susiję su neplatinamomis knygomis, *šiuurškčiai pažeidžiamos* taikytinos Direktyvos 2001/29 nuostatos“. Išskirta mano.

45 — Žr. Direktyvos 2001/29 18 konstatuojamąją dalį, kurioje patikslinta, kad „ši direktyva nesumenkina valstybėse narėse teisių valdymui skirtų priemonių, pavyzdžiui, išplėstinių kolektyvinių licencijų“.

57. Šiomis aplinkybėmis valstybės narės nebegali priimti administravimo tvarkos, kuria būtų pažeidžiami Sąjungos teisės aktai⁴⁶, net jei ja būtų siekiama bendrojo intereso tikslo⁴⁷. Iš tiesų prieš pradėdant atgaminimo ir viešo paskelbimo teisių administravimą šių išimtinių teisių turėtojas turi būti leidęs administravimo asociacijai administruoti savo teises.

58. Išsamumo sumetimais reikėtų pažymėti, kad mano pirmiau pateiktus argumentus patvirtina 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/26/ES dėl kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo ir daugiateritorijų licencijų naudoti muzikos kūrinius internete teikimo vidaus rinkoje⁴⁸, kurioje nustatomi „reikalavimai, kurie būtini siekiant užtikrinti, kad kolektyvinio administravimo organizacijos tinkamai administruotų autorių teises ir gretutines teises“⁴⁹, nors ji netaikytina pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui *ratione temporis*.

59. Direktyvos 2014/26 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „teisių turėtojai turi teisę suteikti *pasirinktai* kolektyvinio administravimo organizacijai leidimą administruoti pasirinktas teises, tam tikrų kategorijų teises arba tam tikrų rūšių kūrinius ir kitus objektus pasirinktoje teritorijoje nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje narėje yra kolektyvinio administravimo organizacijos, jų įsisteigimo vieta arba teisių turėtojo gyvenamoji vieta arba kokia jo pilietybė“⁵⁰. Toks reglamentavimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, neatitinka šio straipsnio.

60. Be to, iš Direktyvos 2014/26 5 straipsnio 7 dalies aiškiai matyti, kad autorių teisių turėtojas turi duoti „sutikimą, kad kolektyvinio administravimo organizacija administruotų konkrečiai kiekvieną teisę, tam tikrų kategorijų teises arba tam tikrų rūšių kūrinius bei kitus objektus“. Šiame straipsnyje priduriama, kad „visi tokie sutikimai įforminami raštu“.

61. Taigi sutikimas yra esminis autoriaus išimtinių teisių įgyvendinimo aspektas.

e) 2011 m. rugsėjo 20 d. pasirašyto Susitarimo protokolo dėl kūrinių, kuriais nebeprekiuojama, skaitmeninimo ir prieigos prie jų užtikrinimo pagrindinių principų⁵¹ įtaka

62. SOFIA, Prancūzijos, Vokietijos ir Lenkijos vyriausybės galiausiai nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai priskiriami prie Sąjungos lygmeniu atliekamų darbų, kurių rezultatai buvo įtvirtinti Susitarimo protokole dėl kūrinių, kuriais nebeprekiuojama, skaitmeninimo ir prieigos prie jų užtikrinimo pagrindinių principų, kurį, remiamą Komisijos, 2011 m. rugsėjo 20 d. pasirašė bibliotekų, žurnalistų, leidėjų, autorių ir atlikėjų asociacijos⁵², Europos bibliotekų atstovai, autoriai, leidėjai ir kolektyvinio administravimo asociacijos (toliau – protokolai). Protokole, į kurį Direktyvoje 2012/28 daroma aiški nuoroda⁵³, buvo numatyta galimybė masiškai skaitmeninti knygas, kuriomis jau

46 — Pagal analogiją žr. 2010 m. vasario 9 d. Sprendimą *Luksan* (C-277/10, EU:C:2012:65, 64 punktą). Tačiau jeigu tik laikomasi aiškaus ir išankstinio sutikimo sąlygos, valstybės narės turi kompetenciją apibrėžti šio sutikimo tvarką, pavyzdžiui, reikalaujamos, kad teisės naudotis autorių teisėmis būtų perduodamos raštu. Šiuo klausimu žr. Direktyvos 2001/29 30 konstatuojamąją dalį, kurioje numatyta, kad „nepažeidžiant atitinkamų nacionalinių autorių teisių <...> įstatymų, šioje direktyvoje nurodytos teisės gali būti perduodamos, perleidžiamos arba suteikiamos sutartinėmis licencijomis“.

47 — Prancūzijos vyriausybė pažymi, kad Įstatymu dėl neplatinamų knygų „siekiama išsaugoti ir padaryti viešai prieinamus neplatinamus kūrinius taikant tvarką, kuria būtų užtikrinamas atlyginimas autoriams, taigi ir pagarba autorių teisėms“. Kaip nurodo Vokietijos vyriausybė, nagrinėjama nacionalinės teisės aktais siekiama teisių turėtojų ir bendrojo intereso. SOFIA patikslina, kad „jeigu tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2001/29 2 straipsnio taikymo sritį ir reiškia jos 5 straipsniu neleidžiamą išimtį ar apribojimą, vis dėlto reikia nustatyti, ar tokie teisės aktai gali būti pateisinami bendrojo intereso tikslu nustatyti teisingą pusiausvyrą tarp [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos] 17 straipsnio 2 dalimi saugomos intelektualinės nuosavybės teisės ir šios Chartijos 11 straipsnio 1 dalyje užtikrinamos informacijos laisvės“.

48 — OL L 84, 2014, p. 72.

49 — Žr. Direktyvos 2014/26 1 straipsnį.

50 — Išskirta mano.

51 — Protokolas prieinamas tik anglų kalba Komisijos interneto svetainėje adresu http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/out-of-commerce/index_en.htm.

52 — Pasirašius nagrinėjamos asociacijos, galima matyti šį užrašą: „As witnessed by: Michel Barnier, Commissioner for International Market and Services“.

53 — Žr. Direktyvos 2012/28 4 konstatuojamąją dalį.

nebeprekiuojama, kad jos taptų viešai prieinamos. Jame taip pat pripažinta, kad autorių sutikimą su atitinkamų įgyvendinimo teisių kolektyviniu administravimu galima preziumuoti tik jeigu, pirma, imtasi visų pastangų juos apie tai informuoti ir, antra, jų interesai yra saugomi nedalyvavimo arba atšaukimo mechanizmais.

63. Direktyvos 2012/28 4 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad „šia direktyva nedaromas poveikis konkrečioms valstybių narių rengiamiems masinio didesnės apimties skaitmeninimo, pavyzdžiui, kūrinių, kuriais nebeprekiuojama, atveju, klausimo sprendimams. Rengiant tokius sprendimus atsižvelgiama į skirtingų tipų turinio ir skirtingų naudotojų ypatumus ir remiamasi atitinkamų suinteresuotųjų subjektų konsensusu. Tokio metodo taip pat buvo laikomasi [Protokole]. Šia direktyva nedaromas poveikis tam [Protokolui], kuriame valstybės narės ir Komisija raginamos užtikrinti, kad sudarant *savanoriškus* naudotojų, teisių turėtojų ir kolektyvinių teisių valdymo organizacijų *susitarimus* licencijuoti kūrinių, kuriais nebeprekiuojama, naudojimą remiantis jame nurodytais principais, būtų galima pasinaudoti reikalingu teisiniu tikrumu nacionaliniu ir tarpvalstybiniu lygmeniu“⁵⁴.

64. Mano nuomone, šis protokolas nėra teisiškai privalomas, kad galėtų apriboti Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 3 straipsnio 1 dalyje numatytų išimtinių teisių apimtį ir jame Komisija ir valstybės narės tik raginamos užtikrinti naudotojų, teisių turėtojų ir kolektyvinio administravimo asociacijų sudarytų *savanoriškų susitarimų*⁵⁵ teisinį saugumą. Tačiau nagrinėjamame nacionalinės teisės akte visai nekalbama apie „savanoriškus susitarimus“.

VI – Išvada

65. Neneigdamas teisėto tikslo prikelti užmirštas knygas naujam gyvenimui, prireikus pasinaudojant naujomis technologijomis, siūlau Teisingumo Teismui, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/29 tikslus, aiškų jos 2 straipsnio a punkto ir 3 straipsnio 1 dalies tekstą, nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo aiškaus ir išankstinio sutikimo principo, nebuvimą ir į tai, kad nėra jokių kitų Sąjungos teisės nuostatų, kuriose būtų numatyta kitaip, atsakyti į *Conseil d'État* (Prancūzija) pateiktą prejudicinį klausimą taip:

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 2 straipsnio a punktu ir 3 straipsnio 1 dalimi draudžiama, kad tokiu reglamentavimu, kuris įtvirtintas Intelektinės nuosavybės kodekso L. 134-1–L. 134-9 straipsniais, patvirtintoms autorių atlyginimų rinkimo ir paskirstymo asociacijoms būtų patikima įgyvendinti teisę leisti atgaminti ir pateikti „neplatinamas knygas“ skaitmenine forma, net jeigu pagal tokį reglamentavimą šių knygų autoriams ar jų teisių perėmėjams tam tikromis minėtose nuostatose įtvirtintomis sąlygomis leidžiama prieštarauti šiam įgyvendinimui ar jį nutraukti.

54 — Išskirta mano.

55 — Išskirta mano.